

Uvodnik

Monografija *Historični seminar 12* ostaja zvesta tradiciji objavljanja izvirnih dognanj raziskovalcev, ki so jih ti pred tem predstavili v ciklu vabljenih predavanj na ZRC SAZU. Čeprav je ime *Historični seminar* povezano z zgodovino in zgodovinopisjem, *Historični seminar* pod svoje okrilje velikodušno sprejema tudi raziskovalce drugih, zlasti humanističnih, ved. Nema lokrat so te z veliko »učiteljico življenja« povežane tako ali drugače, o čemer zgovorno pričajo številna v okviru *Historičnega seminarja* izvedena predavanja in nenazadnje tudi v tej monografiji objavljene razprave. Odprtost in interdisciplinarnost je ena največjih odlik *Historičnega seminarja*, saj z različnih vidikov osvetljuje stvarnost, v kateri živimo, ali pa so v njej živeli naši predniki.

Tako je *Historični seminar 12* združil sedem razprav, ki jih lahko uvrstimo v dve široki tematski polji: v zgodovino s kulturno zgodovino in jezikoslovje. Šest domačih predavateljev in predavateljica iz Albanije je svoja predavanja pripravilo za objavo in tako poskrbelo, da so njihova spoznanja na voljo tudi tistim, ki se predavanj niso mogli udeležiti, in seveda zvestim obiskovalcem predavanj, ki si o predstavljenih temah želijo tudi brati. Že nekaj let lahko prispevke berejo tako v knjižni kot tudi v elektronski obliki, ki je dostopna na spletnih straneh *Historičnega seminarja* (<http://hs.zrc-sazu.si/>).

Sklop prispevkov iz slovenske zgodovine se začena z dvema razpravama s področja burne cerkvene zgodovine na naših tleh v 18. stoletju. Prispevek **Jureta Volčjaka** predstavlja intrige in procese, ki so se odvijali po smrti ljubljanskega škofa Ernesta Amadeja Tomaža grofa Attemsja sredi 18. stoletja in v katerih so poskusi Dunaja, da bi ob tej priložnosti ljubljansko škofijo in goriško nadškofijo združil v personalno unijo, spodleteli.

Prispevek **Lilijane Žnidaršič Golec** na podlagi pričevanj župljanov župnije Ig iz leta 1782 živo osvetljuje tedanja cerkveno vernost, odnose med ljudmi in tudi problematiko t. i. poznega janzenizma v tem in drugih podobnih slovenskih krajih.

V tretjem prispevku **Irena Selišnik** osvetljuje nove politične prakse na prelomu iz 19. v 20. stoletje. Zanje je značilen pojav množičnih političnih strank,

ki so zavzele javni prostor, prej rezerviran za prominentne posameznike, ter za vedno spremenile dojemanje politike.

Prispevek kulturne zgodovinarke **Gentiane Kera** na podlagi dveh popisov prebivalstva med svetovnima vojnama analizira povezavo med porokami, vodenjem gospodinjestev in demografskimi težavami, ki so vplivale na oblikovanje in strukturo gospodinjestev v Tirani.

Drugi sklop prispevkov v *Historičnem seminarju 12*, ki združuje jezikoslovne teme, začenja prispevek **Mojce Žagar Karer**. Avtorica analizira razlike med terminološkimi slovarji, leksikoni in enciklopedijami in pri tem opozarja, da je vsak od teh (tipov) priročnikov uporaben za različne namene. V času, ko je nepredstavljava množica podatkov dosegljiva že s klikom miške, je zavedanje o tem, kaj nam prinašajo različni priročniki, zelo pomembno.

V šestem prispevku **Anja Benko** pregledno predstavi razvoj in stanje slovenske narečne leksikografije, pri čemer ugotavlja, da je slovenskih narečnih slovarjev kljub izjemni narečni razčlenjenosti relativno malo. Da bi zapolnili to vrzel, avtorica predlaga model za izdelavo narečnega (slikovnega) slovarja.

Monografijo zaključuje prispevek **Silva Torkarja** o slovenskih zemljepisnih imenih, ki so tvorjena iz slovanskih antroponimov. V raziskavo je vključenih okrog 1200 zemljepisnih imen, ki so razvrščena po priponskih obrazilih, naselbinska imena pa so tudi semantično razvrščena na patronimična, stanovniška, svojilna in manjšalna.

Historični seminar 12 torej ponuja raznolike prispevke s področja zgodovine, kulturne zgodovine in jezikoslovja in urednici upava, da bo radoveden bralec – pa naj bo laik ali strokovnjak – v njih našel kaj zanimivega, morda celo navdihujočega.

Urednici